

CUPRINS

Cuvânt-înainte.....	7
Impactul patologiei atașamentului asupra dezvoltării personalității (<i>Anca-Ștefania Dragalina</i>).....	11
Teoria Busolei Rușinii a lui Donald L. Nathanson: comportamente și atitudini asociate (<i>Ștefania Letiția Anculete</i>).....	25
Evenimentele adverse din copilărie și stilul de atașament ca predictori pentru sentimentul de inadecvare (<i>Maria-Ecaterina Aluaș</i>).....	63
Comportamentul infracțional recidivant și factorii de risc ai recidivei (<i>Nona Cristina Pârvulescu</i>).....	87
Reglarea emoțională ca modulator intern în stresul cronic cu preocupări suicidare (<i>Ana-Maria Vioreanu</i>).....	127
Frică și pericol perceput în pandemia COVID. Rolul autoreglării emoționale (<i>Cristina-Andreea Pălădoiu</i>).....	153
Aspecte psihopatologice la pacienții cu diabet zaharat (<i>Victoria Marola</i>).....	173
Percepția bolii de către pacientul care a suferit un accident vascular cerebral. Studiu comparativ (<i>Flavia Nicole Biolănescu</i>).....	217
Modificările psihofiziologice și sechelele somatice prezente în spectrul alcoolismului (<i>Florentina Gabriela Stan</i>).....	233
Escalada – între performanța sportivă și performanța psihologică (<i>Antonia Ioana Vasile</i>).....	255
Implicațiile rușinii și vinovăției în depresie și anxietate la copii (<i>Ștefania Letiția Anculete</i>).....	275
Corelații între managementul stresului și locul controlului în dinamica personalității (<i>Corina Elena Stroe</i>).....	317

CUVÂNT-ÎNAINTE

Cartea de față cuprinde cercetări din arealul psihiatriei, psihologiei clinice, psihodiagnosticului și psihologiei medicale. Dincolo de influențele psihodinamicii, care se regăsesc în conceptualizare, cercetările alese pentru prezentare respectă rigorile *evidence based medicine*. Regăsim analiza, sinteza, judecățile comparative și raționamentele, interfețe ale minții cercetătorului, un modern „bisturiu” pentru a diseca multitudinea informațională a zilelor noastre, spre a scoate la iveală adevărul științific.

Cercetările clinice din arealul psihodiagnostic au prins contur și s-au dezvoltat în ultimii ani, cu o creștere accelerată în acuratețea părții de metodologie, în alegerea *chuurilor* statistice care să confirme sau să infirme ceva ce poate fi concordant sau poate reliefa discordanța pe populația cercetată, în raport cu literatura de specialitate aleasă.

Psihiatria și psihopatologia descriu fenomenologic realități care depășesc granițele largi ale normalității, existând un întreg areal nosografic pentru a exprima ceea ce există *extramural*. Psihodinamica utilizată în capitolele acestei cărți pune în valoare concepte care sunt axe fundamentale ale umanității: atașamentul, rușinea, sentimentul de inadecvare, reglarea emoțională, alți modulatori interni ai reactivității noastre afective, abaterile de la norme, reguli, legi, tot ceea ce simbolic reprezintă Supra-Eu individual sau instituțional, bolile cronice, performanța, stresul, depresia și anxietatea.

Autorii capitolelor stăpânesc partea de metodologie și de operaționalizare de variabile, au viziuni de tip cercetare, fiind psihologi sau medici care deservește arealul „psi”, în sensul său extins, ce include și zona psihologiei medicale. Câteva lucrări fac apel la **medicina făcută la patul bolnavului**, la aspectele reactive aferente unei boli somatice, la receptivitatea, emoționalitatea și empatia celui ce este alături pacientului, într-un drum lung al unei suferințe cronice.

În acest fel, unul dintre pilonii cercetării este **atașamentul**, privit de autori diferiți în chei conceptuale variate, însă fundalul psihodinamic al analizabilității evenimentelor lumii și vieții este de reținut (actualul model stres – diateză). Alte lucrări au perspective eclecticice, așa cum psihiatria și psihologia privesc astăzi etiopatologia tulburărilor sau abaterilor din granițele rigorii sociale. **Rușinea** este un concept ce poate fi privit din interiorul ființei, de la refulatul originar, dacă adoptăm o vedere freudiană și până la conotațiile sale sociale, la *supraconștientul* care în zilele noastre este un „prea plin” al consecințelor vinovăției. Comportamentul infracțional nu este ocolit, deoarece în comunitățile ce își asumă eșecurile din punct de vedere *macrosocial* se impune un riguros studiu al motivațiilor, precum și al perspectivelor.

Fiecare capitol prezintă aspecte diferite, cunoscute psihologiei clinice actuale, dar și propriul contratransfer al autorului, participanții la această carte având un background de experiență în domeniul de studiu și, în consecință, opinii personale formulate în concluzii și în direcții ale unor posibile viitoare alte cercetări.

Locul controlului este un concept ce s-a definit inițial în teoriile cognitiviste, ulterior a căpătat o zonă aparte în explicațiile pacienților cu tulburări formale și de gândire și alte valențe în psihopatologie. Locul controlului este uzitat inclusiv de sine stătător în psihoterapia de varii orientări, iar cartea de față aduce în prim plan partea practică a definiției. De asemenea, conceptele de **anxietate** și **depresie**, deși aparțin zonei psihiatrice, pot fi reconsiderate în psihologia clinică sau în terminologia vieții de zi cu zi, în timp de vorbim de *anxietate patologică* versus *anxietate socială*. **Frica** este un cuvânt generic ce însoțește patologiiile psihosomatice, câteva dintre cercetările de față aducând un plus de valoare actului terapeutic pe care psihologul de spital îl desfășoară.

Lucrările prezentate în cartea de față au criterii standardizate, aliniate cu cele internaționale, care cizelează gândirea celor ce le parcurg, oferind instrumente în plus pentru categorializări conceptuale și operaționalizare logică.

Fiecare cercetare începe cu inventarierea literaturii de specialitate, un review al studiilor moderne din baze de date internaționale, cu delimitări între *vechi* și *nou*, între *ceea ce este cunoscut* și *ceea ce așteaptă să fie definit*, eventuale comparații între gândirea și clarificările în vigoare, perspectivele asupra respectivului câmp de cercetare cu mai multe decenii în urmă versus momentul prezent. Partea teoretică a unei cercetări definește concepte, precum și concluzii ale unor studii anterior făcute, precum și limitele de care acestea au dat dovadă. De asemenea, este subliniată importanța arealului ales, actualitatea domeniului și noutatea a ceea ce cercetarea de față aduce în vizor.

Instrumentele din arealul „psi” selectate în cercetările expuse sunt validate și etalonate pe populația românească sau, dacă unul dintre instrumentele expuse nu a avut încă acest prilej, este efectuat mai întâi coeficientul de consistență internă sau este pus în corelație cu celelalte teste utilizate, care sunt etalonate și validate. Alegerea metodologiei este o prioritate în sine și exprimă ingeniozitatea cercetătorului, deoarece trebuie să corespundă cât mai clar arealului de studiu. Altfel spus, instrumentele trebuie să aibă o validitate și o fidelitate înaltă, să măsoare ceea ce și-au propus să măsoare și să realizeze acest lucru într-o manieră constantă, în situația în care cercetarea problematicii ar fi reluată de către un alt investigator. În principiu, psihodiagnosticul românesc beneficiază de instrumente cu grad înalt de specificitate și sensibilitate, de acuratețe statistică, astfel încât rămâne în limitele de competență ale fiecărui cercetător definirea ipotezelor de lucru.

Importante sunt criteriile de includere și de excludere a subiecților din lotul țintă ales, precum și tehnicile statistice uzitate. Cu răsunet științific sunt cercetările care nu efectuează simple calcule de corelație, devenind important dacă autorul poate creiona o viziune complexă, în care să folosească analize de regresie multiplă și să coreleze mai multe din variabilele cu care lucrează, integrându-le într-o perspectivă sumativă. După ce fiecare rezultat în parte este expus statistic, acesta este însoțit de explicitarea în termeni psihologici sau medicali a rezultatului obținut. Întotdeauna, această interpretare este de factură personală și în concordanță cu ipoteze de lucru, după care au fost făcute referiri la rezultate similare din literatura de specialitate, precum și la rezultate care diferă mai mult sau mai puțin drastic.

În prezent, sunt de remarcat cercetători conștiincioși și corecți cu propria metodologie construită, care descriu și analizează cu rigurozitate fiecare rezultat și care expun ipotezele de lucru care nu au fost confirmate, cu referire la motivele pentru care acest lucru a fost posibil, la limitele instrumentelor alese sau la limitele cercetării în genere, la specificul populației în cauză sau la alte referiri din literatură care ar fi putut conduce la infirmarea respectivei ipoteze.

De mare valoare sunt lucrările care prin analiză de regresie pot, ulterior, conduce către calculul unui indice care ar putea prezice respectivul concept cheie în jurul căruia pledoaria este structurată. Concluziile nu mai reiau rezultatele „numerice” ale expunerii, ci reprezintă explicitări în terminologia arealului științific abordat. De asemenea, limitările vor fi explicitate separat, după care urmează un capitol destinat direcțiilor și posibilităților viitoare de cercetare, ce decurg firesc din rezultatele actualei cercetări, împreună cu ceea ce tânărul caută a descoperi pentru viitor.

Cartea de față s-a centrat pe selecția a douăsprezece lucrări de tip cercetare din arealul psihodiagnostic, ce au abordat teme care au putut fi dezvoltate în timpul pandemiei Covid-19: *patologia atașamentului, problematica structurii de personalitate și a impactului acesteia asupra carierei, tema rușinii, sentimentul inadecvării, comportamentul infracțional, precum și riscul suicidului definit prin raportare la capacitatea internă de autoreglare emoțională, frica, patologia psihosomatică, problematica alcoolismului, vinovăția, depresia, anxietatea, managementul stresului și locul controlului*. Autorii aleși în această carte sunt în prezent definiți profesional din punct de vedere al carierei personale, cu abilități de publicate dovedite și de alte articole și studii cu vizibilitate în comunitatea profesională.

conf. univ. dr. Simona Trifu